

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA DESIGNU A UMĚNÍ LADISLAVA SUTNARA**

Diplomová práce

Filmová adaptace literární předlohy

**Kew Gardens od Virginie Woolf
aneb Q**

BcA. Barbora Halířová

Plzeň 2016

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA DESIGNU A UMĚNÍ LADISLAVA SUTNARA**

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Intermediální tvorba
Specializace Animovaná a interaktivní tvorba

Diplomová práce

Filmová adaptace literární předlohy

Kew Gardens od Virginie Woolf
aneb Q

BcA. Barbora Halířová

Vedoucí práce: prof. ak. mal. Jiří Barta
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění
Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a
použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červenec 2016

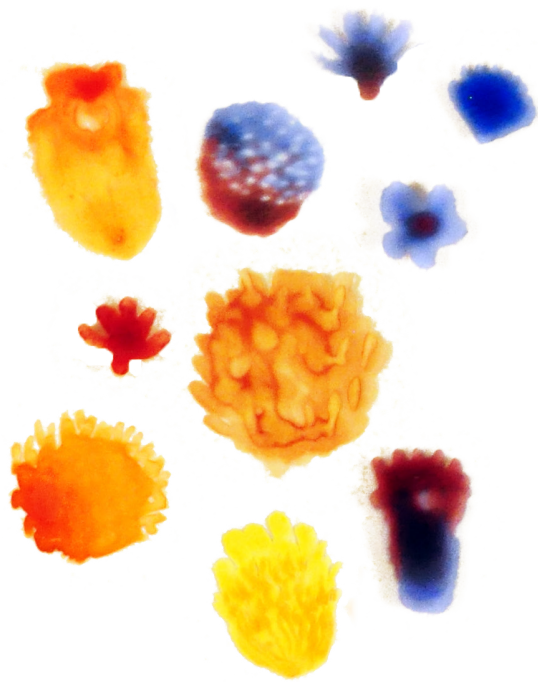
.....
podpis autora

PODĚKOVÁNÍ

Velmi bych chtěla poděkovat především prof. ak. mal. Jiřímu Bartovi a MgA. Vojtěchovi Domlátilovi za velikou trpělivost a mohutné přivírání očí během celého mého magisterského studia, bez jejich tolerantního přístupu bych až sem nikdy nedošla. Pak bych ráda poděkovala rodičům, že tu mohu být a bratrovi, že tu je a spolužákům a kamarádům za jejich péči o mé duševní zdraví.

OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE.....	1
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	3
3	CÍL PRÁCE.....	6
4	PROCES PŘÍPRAVY.....	7
5	PROCES TVORBY.....	9
6	TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA.....	11
7	POPIS DÍLA.....	13
8	PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR.....	17
9	SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY.....	18
10	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	19
	a) Knižní a periodická literatura.....	19
	b) Internetové zdroje.....	19
11	RESUMÉ	20
12	SEZNAM PŘÍLOH	21
13	OBRAZOVÉ PŘÍLOHY.....	22

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Jako člověka tvůrčího mě odjakživa zajímala různá odvětví výtvarného umění a ať už aktivně, či pasivně, snažím se tyto vlivy vstřebávat a reflektovat ve své vlastní tvorbě. Animace, kterou se zabývám již šest let se mi stala velkým potěšením a malým utrpením zároveň, jak by to asi mělo být v jakémkoliv plnohodnotném vztahu. Vždy jsem animovaný film považovala za něco výjimečného a komplexního a jsem ráda, že mohu být součástí něčeho takového. Na druhé straně mi na mysli často vytane, proč vlastně člověk, jako takový, něco jako animovaný film vůbec dělá, jestli má smysl pro lidi a co jim může přinést. Jako animátoři nezachraňujeme životy, nejsme vědci, nečiníme pokroky, které by přinášely řešení globálních, či lokálních problémů lidstva. Jestli totiž jako tvůrci animovaných filmů nejsme pouze sami pro sebe a co jsou kořeny takového snažení. Na to mi došlo, že se vlastně v jádru zabýváme něčím, co tu bylo už velmi, velmi dávno, a to je vypravěčství, že animovaný film je jen další evoluční stupínek způsobu, jak vyprávět příběh, jak předávat informaci o světě, ve kterém žijeme. Člověk, jako inteligentní bytost má různé potřeby pro nasycení ducha a jednou z nich by měla být i touha po vědění, potřeba vidět obraz světa také očima jiných lidí právě díky příběhům, které jsou kolem nás, v literatuře, výtvarném umění, kinematografii, hudbě, tanci a dalších odvětvích. Máme tu skvělou příležitost popichovat společnost a upozorňovat na její prohřešky, tak, jak to umělci svou tvorbou činí již od nepaměti. S tímto poznáním jsem přesvědčena o tom, že se zabývám něčím, co mě naplňuje a zároveň má smysl i v obecném nazírání.

V posledních dvou letech se snažím rozvíjet schopnost psát scénář a učím se vystavět příběh tak, aby fungoval. To jsem měla šanci si vyzkoušet například na stáži ve francouzské škole La Poudriere, kde jsme adaptovaly dětskou knihu pro televizní sérii (Příloha č.1). Dále jsem

se účastnila kurzu tvůrčího psaní, kdy jsem se snažila rozvázat si trochu svůj literární jazyk a pokoušela jsem se přijít na snazší způsob, jak rozvíjet nápady a náměty. S postupem času mě více a více fascinují možnosti vedení pohybu animace, že co animátor, to nový přístup k možnostem pohybu daného charakteru. Snažím se tedy zdokonalovat v animaci i po technické stránce, abych mohla lépe a přesněji naplňovat své představy o pohybu, a to především v rámci animace kreslené, i když mě fascinuje loutková animace a ráda bych pronikla právě i do této techniky.

V neposlední řadě mě zajímá i pedagogická činnost. Takhle to zní vlastně příliš pompézně, než čím to doopravdy je. Jedná se o animační dílny pro děti, předávání vědomostí o animovaném filmu a o principech animace. Myslím, že zrovna tato poslední činnost se v poslední době těší velké popularitě a takovýchto dílen vzniká nespočet, nejčasteji přidružených k různým organizacím a spolkům, které mají co dočinění s kinematografií.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Adaptace je velmi vhodný způsob jak přenášet různé významy, myšlenky a vize někoho jiného, interpretovat je vlastním úhlem pohledu, a to znamená moci se vůči adaptovanému dílu i jakkoliv vymezovat. Pro někoho musí být adaptace dogmatickým přepisem původního díla. To se může stát při adaptování díla z jednoho média do druhého, jako například přenesení knihy pro film. Podle mého názoru bývá u adaptace důležitý posun od originální látky, a to v různých rovinách, nicméně by mělo být z původního díla přece něco zachováno, jinak by to nebyla adaptace. Řekněme, že by si měla zachovat svůj charakter, měla by opravdu důkladně poznat podstatu originálu, aby mohla posunout jeho hranice, vzít ho, otočit na druhou stranu a ukázat ostatním něco, čeho si před tím nevšimli, ale co tam i přes to bylo. Každá předloha vyžaduje jiný přístup a mnohdy ne jen jeden. Jsou díla pro adaptaci velmi bohatá, nabízející mnoho variant, ale jsou i díla, se kterými to jde ztuhá, nebo se pro adaptaci vůbec nehodí, a to platí u adaptování pro animovaný film dvojnásobně.

Ráda bych teď mluvila konkrétně o svém pokusu o adaptaci povídky Kew Gardens (Zahrady v Kew) od Virginie Woolf, kterou jsem před pár lety objevila v povídkové sbírce Smyčcový kvartet¹. Hned po prvním přečtení jsem si uvědomila, jak moc mě baví ta zvláštní a prchavá atmosféra jednoho letního dne v těchto anglických zahradách, které mimochodem doopravdy existují (Příloha č.2) a nacházejí se kde jinde, než v Londýně, kde Woolfová strávila velkou část svého života, než se ke sklonku života přestěhovala na venkov.

To první, čím povídka zapůsobí, je její atmosféra a nepozorného čtenáře by mohla obalamutit a nepustit hlouběji, protože je mnohovrstevnatá a pod mihotavou září světla a barev se skrývá mnoho významů, které můžeme,

1 V. Woolf: Smyčcový kvartet. Z anglického originálu A Haunted House přeložila Zuzana Mayerová.

ale nemusíme odhalit.

Ráda bych zde citovala Martina Hilského, jež v doslovu k již zmiňované sbírce Smyčcový kvartet neopakovatelně popsal charakter celé povídky: „V této průsvitné miniatuře literárního impresionismu se Woolfové podařilo zcela virtuózně zvěčnit pomíjivý okamžik, zachytit nejjemnější záchvěvy světla a barev, podmanivě evokovat atmosféru horkého letního dne. Její próza je lyrickou evokací, v níž se všechno rozpouští v modrozeleném a nažloutlém oparu. Těžko bychom hledali věrnější obdobu impresionistických obrazů, těžko bychom hledali bezprostřednější literární vyjádření čisté atmosféry. Nic nemá v této povídce pevné kontury, vše se rozplývá a rozpíjí do barevných seskupení. Pevné předměty se mění v barevné skvrny, postavy jakoby neměly těla, slova se nikdy neseřadí do souvislejších promluv a nakonec v povídce slyšíme jen neurčité hlasy beze slov a vzdálený hukot londýnských autobusů. Vše je útržkovité, fragmentární, nezřetelné, chaotické a neurčité.“²

Toto je velmi přesný popis toho, co nás v povídce na první přečtení uchvátí a pohltí. Při opakovaných čteních však můžeme proniknout hlouběji. Tak například samotné dějiště, zahrada, prostupuje každý okamžik, stává se jakýmsi malým světem a já mám jen matné tušení, že za jejími hranicemi by snad mohlo být něco jiného. Je to mantinel, který si Woolfová dala a ve kterém nechala proudit své vědomí. Zahrada může být také symbolem ztraceného ráje, ačkoliv nenaznačuji, že by to tak Woolfová zamýšlela, už kvůli jejím poznámkách o Miltonově³ básni Ztracený ráj⁴. Jen mě baví přemýšlet o dané věci až k pochybným souvislostem. Na tomto jevišti sledujeme podivné přecházení mezi mikro a makro světem a toto střídání optik nám dovoluje vidět svět z různých perspektiv. V jednu chvíli jsme společně se šnekem uvnitř záhonu a máme možnost se vcítit do jeho vytrvalého pachtění za nám

2 Martin Hilský: doslov ke knize Smyčcový kvartet

3 John Milton (1608-1674), angl. básník, autor básně Ztracený ráj

4 Komentář Woolfové o Miltonovi je v knize Deníky. str. 13 a 14

neznámým cílem a najednou naši pozornost odvedou kroky vedle záhonu, což nás přinutí se na svět podívat širším objektivem. Setkáváme se s prvními postavami, rodinou, s mužem, jeho ženou a dětmi. On jde o kousek napřed, aby mohl nerušeně vzpomínat a právě tento prvek vzpomínání mě přiměl v kontextu s dalšími postavami dát si vyobrazení těchto charakterů do pozice minulosti. Lidé jsou opět vystřídáni šnekem, usilovně se šplhajícím přes hrudku hlíny, kolem kterého se vlastně vše točí, všechny postavy chodí kolem záhonu, ve kterém se nepozorovaně plazí dál a funguje jako prostředník mezi minulostí, přítomností a budoucností, kde přítomnost pak symbolizuje bláznivý stařík, který se pohybuje jaksi na hraně, přesně tak, jak by se vyslanec přítomnosti jevil, jelikož je to jen tenký předěl mezi minulostí a budoucností. Budoucnost pak představuje mladá dvojice, která je „v onom období předtím, než hladké narůžovělé zavínuté poupě protrhne svůj lepkavý obal,“⁵ abych citovala autorku. Šnek je v centru dění, to on pomalu a jistě odměřuje čas.

Možná je pravdou, že jsem si v povídce našla více skrytých významů, než jich tam ve skutečnosti bylo, ale i takový přístup mi pomohl dojít k výslednému uchopení. To, jak jsem pracovala s jednotlivými motivy, popisují v kapitole 7 POPIS DÍLA.

Dalším důvodem pro adaptaci je také její časově větší shovívavost, než-li tomu bývá u vlastních námětů. Mé vlastní myšlenky bývají často velmi chaotické a roztráštěné, trvá mi déle, než sestřádám ty které patří k sobě a dám jim správný tvar. Proto jsem našla povídku, ve které jsem se našla, se kterou se mohu ztotožnit a snažila jsem se ji předat dál.

5 V. Woolf: Smyčkový kvartet. str. 24

3 CÍL PRÁCE

Jak už jsem se zmiňovala v první kapitole, je pro mě úděl animátora/tvůrce celkem zřejmý. Tedy za cíl jejich práce, nebo řekněme celoživotního pachtění považuji vyprávění příběhů. Je samozřejmě dobře, když se člověk věnuje širšímu spektru činnosti, nicméně toto vyprávění je pro mě důležité, jak obecně, tak konkrétně i v této práci. Chtěla jsem udělat film, který by držel pohromadě a za který bych se nemusela stydět. Který by předával nějakou komplexní informaci o světě. To nemusí nutně znamenat příběh dle aristotelovských principů. Dále se přeci jen jedná o adaptaci, což je báječná možnost, jak předat divákovi informaci o mé oblíbené autorce. Knihy Virginie Woolf nejsou zrovna vždy uchopitelným soustem, ovšem nejsem jediná kdo se o něco takového pokouší, nýbrž je známo mnoho příkladů adaptací jejích děl. Snad nejslavnější jsou Hodiny od Michaela Cunningham⁶. Nebo také studenti DAMU zdramatizovali letos její knihu K majáku. Z toho se dá soudit, že to, co by pro někoho mohlo být nudné čtení, fascinuje některé jedince natolik, že se snaží svůj prožitek přenést i na ostatní lidi a myslím, že ješitnost Woolfové by snad mohla být nadobro ukojena.

Cílem je pro mě naplnit adaptovanou látku a nechat diváka být tím, čím byla ve svých knihách sama Woolfová, a to bedlivým pozorovatelem a nezúčastněným svědkem situací kolem ní. Také jsem si velmi přála přenést její specifický, až skoro nepostřehnutelný humor, on totiž není většinou slovní nýbrž obrazový, zhmotnění některých jejích formulací v představu, která jaksí cuká s koutky. Každý má jinou hlavu a jinou představivost, a tak to je možná důvodem, proč nejsou její knihy úplně lehkým soustem.

6 Zfilmováno v roce 2002 Stephenem Daldrym

4 PROCES PŘÍPRAVY

Proces přípravy byl vcelku tradiční. Důležité bylo důkladně přečíst předlohu a podle ní vytvořit literární scénář, jehož první verze vznikla vrámci semináře psaní literárního scénáře pod vedením pana profesora Jiřího Kubíčka na FAMU (Příloha č.3). Ten sloužil jako takový odrazový můstek, z něhož jsem čerpala při tvorbě prvních storyboardů (Příloha č.4). Děkala jsem různé animační testy v softwaru TVPaint v přesvědčení, že celou animaci svedu v počítači, jelikož umí tak věrohodně napodobit akvarel. S tímto základem jsem si říkala, jak mi práce půjde pěkně od ruky, protože mi bylo vše jasné. Tyto první verze vycházely mnohem věrněji ze samotné povídky, snažila jsem se v nich spíše přijít na zajímavý způsob, jak ztvárnit prostor. Můj původní záměr totiž byl, aby kamera byla pohyblivá, procházela by záhonem, proplétala by se mezi lidmi, vše by sledovala z perspektivy semínka unášeného větrem. Samozřejmě mi došlo, že celá věc je mnohem komplikovanější a že mám potíže jak s výtvarnou částí, tak s tou scénaristickou. Když jsem přešla k rozhodnutí použít statické scény, chtěla jsem alespoň animaci tvořit snímek po snímku akvarelem (Příloha č.5). Když mi došla jak časová, tak fyzická náročnost takového počínání, snažila jsem se najít nějaká jiná, reálná řešení (Příloha č.6). Od těchto zpracování jsem se posunula až ke konečným, dlouhým statickým záběrům, kde jsem si dovolila nechat plazit šneka přes hrudku hlíny po dvacet vteřin a vůbec mi to nevadí. Je tedy očividné, že jsem zpočátku měla problém najít pravou tvář tohoto filmu. Dal by se totiž uchopit různými způsoby. Určitě jsou lidé, kteří by byli schopni ponechat ve filmu postavy z knížky jako protagonisty a dát tomu nějaký dramatický oblouk. To jsem já nesvedla, asi proto, že jsem za tím hledala i jiná, spíše filozofická poselství a o klasickou dramatickou strukturu mi příliš nešlo. O to ale nešlo ani autorce, tak proč bych měla

v tomhle její záměr porušovat, když jsem s ním za jedno.

Dalším celkem zajímavým prvkem přípravy byla snaha o proniknutí do osobnosti Virginie Woolf. Je skvělé, že se u nás vydala snad většina jejího díla, a to znamená i její deníky. Bylo zajímavé číst si její zápisky, její myšlenkové pochody a poznávat jaké měla názory. I kdyby to samotný film mělo ovlivnit pouze nepřímo, je to báječný zdroj inspirace a také trefných poznámek: „Ve svých čtyřiceti začínám mít ponětí o tom, jak funguje můj mozek - jak z něj vyzískat co nejvíc potěšení a úsilí. Celé tajemství nejspíš tkví v tom, když se vám podaří, aby vás práce bavila.“⁷ A myslím, že když jsem prošla někdy úmornou a zmatenou přípravou a když jsem konečně přišla na to, co dělám, tak mě práce vsutku bavila.

7 V. Woolf: Deníky. str. 64

5 PROCES TVORBY

Když už jsem měla konečně ujasněno, jak chci příběh vyprávět, bylo důležité si udělat animatik. Velmi často preferuji animatik, před storyboardem. Můžu v něm totiž snadněji skicovat pohyb a rytmizovat záběry, pomáhá mi to lépe si představit, co funguje a co nikoliv. Vrhla jsem se tedy na animatik, který mívám často velmi detailní, tím chci říci, že je v obrysech skoro totožný s výsledným obrazem (Příloha č.7). Co mi velmi pomáhalo správně sestavit záběry, byla hudba. Zprvu jsem hledala pouze referenční hudbu, abych pak mohla najít někoho, kdo by nahrál něco původního, přímo pro tento projekt. Nicméně skladba Quarta stanza od Palimpsest trio splňovala všechny mé požadavky. Skvěle komunikovala s jednotlivými scénami. Pouze jsem jí jemně přestříhala, když se některé její pasáže hodili na jiné místo v příběhu. Takto jsem tedy sestavila kostru filmu. Na tu jsem nabalila nejprve pozadí, která jsem malovala akvarelem na ultrafánové folie, o této technice se rozepisují více v kapitole 6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA. Jakmile jsem pozadí nasnímala, mohla jsem je přenést do počítače, kde jsem vsazovala jednotlivá pozadí do animatiku a využívala jsem z něj referenční, neprofázované animace, které jsem následně překreslovala a proanimovala v softwaru TV Paint. Odtud jsem exportovala sekvenci obrázků do Adobe After Effects, kde jsem vše komponovala dohromady, korigovala barvy a stabilizovala obraz. Úplně na závěr jsem přidávala zrnění, které celý obraz propojuje a slévá (Příloha č.8). Paradoxně s tímto posledním úkolem byl největší problém při exportování. Než jsem se dostala alespoň k nějakému snesitelnému exportu tohoto efektu tak, aby vypadal, jak jsem si ho připravila, zabral několik dní. Renderování je vskutku řehole.

O zvuku jsem měla celkem přesnou představu. Bylo nutné, aby zvuk reprezentoval lidi, kteří v obraze nebyli, nebo tam byli pouze částečně. Atmosféra skupinek lidí

v zahradách, probublávající, nezřetelný hovor. Tento prvek člověka, hlučného a davového, se měl stupňovat s oddalováním kamery. Čím jsme byli dál, tím větší hluk drobné postavy natropily, až k neúnosnému řevu.

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Film je vytvořen kombinovanou technikou, a to tak, že pozadí jsou dělaná ručně a samotná animace je dělaná v počítači. Ráda bych tu rozvedla podrobnosti o tom, jak pozadí vznikla a jak jsem je snímala. Pak také něco málo o samotné animaci.

Když jsem tvořila pozadí, tak jsem zprvu vlastně velmi tápala, chtěla jsem vytrvat u výběru akvarelu, jako hlavní techniky, nicméně se mi stále nedařilo dostat do vzhledu dostatečnou lehkost. Jakmile vše zaschlo, působil akvarel neživě a nudně. Pak, prakticky díky určité náhodě jsem začala experimentovat s ultrafány⁸. Zjistila jsem, že když akvarel neparně smísím s jakýmkoliv saponátem, nebo mycím přípravkem, je možné s ním malovat právě třeba na ultrafány, jelikož tak rozptýlí své povrchové napětí. Každé pozadí se skládá ze dvou až čtyř vrstev ultrafánů (Příloha č.9). Na každém z nich je namalovaná určitá část, které se většinou překrývají a vytváří tak hloubku obrazu. Smísením se saponátem získává akvarel nové vlastnosti, v závislosti na množství této příměsi, umožňuje vytvářet nové struktury. Dalším důvodem, proč jsou jednotlivé malby na více vrstvách je, že položením na sebe se ovlivňují. Je mezi nimi částečně prostor, vrhají jedna na druhou drobné stíny. Toho jsem chtěla využít při snímání. Jednotlivé vrstvy ležely na sobě, ze dvou stran jsem měla dvě obyčejné lampičky, které na povrch svítily spíše z boku, než shora. Světlem jsem hýbala a tím jsem dosáhla též nepatrného (někdy více patrného) pohybu stínů mezi jednotlivými vrstvami ultrafánů. To vytvářelo jakési pulzování světla, které bych v počítači nenasimulovala. Pohyby samotných světel nesměly být příliš markantní, stačilo pouze pružit s lampičkou dopředu a dozadu. Jedná se pak ve výsledku o smyčku několika desítek fotografií téhož výjevu, avšak pokaždé trochu jinak nasvícenou.

8 Průhledná fólie, určená pro animaci, jelikož je pod ní vidět pozadí

Dále samotná animace. Chtěla jsem zachovat styl a využívat též akvarely. Bylo nemožné z časových důvodů uskutečnit animaci akvarelem v ruce, proto jsem se rozhodla pro animaci v počítači (Příloha č.10).Štětec svou strukturou připomíná akvarel a jeho jinakost není na škodu, nesplývá s pozadím, ale zároveň se od něho nevyčleňuje. To je způsobeno též přidaným zrněním. Slévá celý obraz v jednodušší plochu a přidává mu jemnou, pohyblivou strukturu.

7 POPIS DÍLA

„Pročetla jsem si svázané *Zahrady v Kew*; odkládala jsem ten odporný úkol, dokud to nebylo hotové. Výsledek je nijaký. Připadá mi to banální a kraťoučké. Nechápu, jak mohl ten text na Leonarda udělat takový dojem. Podle něj je to zatím nejlepší povídka, kterou jsem napsala...“⁹

Takto se o Zahradách v Kew vyjádřila sama autorka, těsně před vydáním. Woolfová byla velmi závislá na chvále a prožívala to, jak veřejnost její tvorbu přijme. Neznamená to ovšem, že by byla nadutá a smýšlela o své práci příliš vysoko. Právě naopak, byla sama sobě tou největší kritičkou.

Snad i já mohu říct, že se k sobě snažím být přísná a velmi mi záleželo na tom, aby tento film co nejlépe naplňoval základní motivy a charakter původní povídky. Proto zde nejprve nastíním různé prvky z původní povídky, a pak to, jak jsem se od nich vzdálila, či se jim přiblížila.

Už v doslovu Martina Hilského bylo řečeno, že povídka je studií světla. Bylo mi jasné že světlo a atmosféra musí být jedním z hlavních prvků, které musím do filmu přenést. Je zvláštní číst s jakou lehkostí Woolfová popisuje světlo a jak je těžké tyto vize přenést do skutečného obrazu. Stanovila jsem si několik pravidel co se týče výtvarna, a to nepoužívat kontury a černou barvu. To mě přivedlo k akvarelu. Způsob jeho použití v tomto filmu rozvádím v kapitole 6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA. Tamtéž rozvádím i použití světla. Šlo mi o přenesení dojmu z letního mihotání, vzduch se chvěje a světlo problikává. Myslím, že tento rys povídky se mi podařilo přenést.

Dalším důležitým aspektem bylo střídání optik a plnutí času. Zde jsem se v zájmu zachování těchto principů od povídky vzdálila. Jakmile jsem si z protagonistů

9 V. Woolf: Deníky. Zápis z pondělí 12. května 1919, str. 23 (pozn. Leonard Woolf byl autorčin manžel)

v povídce udělala symboly jednotlivých aspektů plynutí psychologického času, nadržel film pohromadě. Příliš jsem se soustředila na vykreslení charakterů a jejich význam v zahradě, jako uzavřeném celku. To mě však odvádělo od správného zachycení atmosféry, jelikož střídání optik pak nefungovalo tak, jak mělo. Proto jsem se rozhodla udělat místo střídavých skoků mezi mikro a makro světem, jeden velký koloběh s počátečním stavem v mikro světě, vystřídán jediným skokem do makro světa, až se postupným oddalováním dostaneme opět do mikro světa, kde se příběh zacyklí a může pokračovat donekonečna. „Koncept mikrokosmu a makrokosmu se obvykle vyznačuje popisným paralelismem, ukazujícím, bod po bodu, jak jedna část univerza imituje jinou v menším měřítku.“¹⁰ Na tyto principy navazuje i motiv spirály. Ta je jak u šneka v záhonu, tak ve tvaru sladkého pečiva na talíři, či zahradního bludiště. Z lidí tady nejsou postavy se kterými bychom se mohli nějak hlouběji ztotožnit, buď jsou příliš velcí a vidíme z nich pouze kousek, jelikož se díváme optikou malých tvorů, nebo jsou nám naopak vzdálení a vidíme je jako drobné mravence, kteří se hemží všude kolem. To byl pro mě také důležitý motiv, aby se z lidí staly drobné nicotné skvrnky, aby se stali tak malými, jací ve skutečnosti jsou. V tomto koloběhu můžeme sledovat i jakýsi obecný vývoj v přírodě, vznik živé hmoty, od jednobuněčných organismů po ty vícebuněčné a pak dál k mnohem složitějším organismům, jako je i člověk, a přece jsme stále my i celý vesmír tvořeni těmi stejnými atomy. Faraday ve svém pojednání *Chemický život svíčky* demonstruje, „že ať už zkoumáte cokoliv, když se díváte dostatečně pečlivě, vidíte před sebou celý vesmír.“¹¹ Když se dostaneme již tak daleko, že lidské hemžení již nevidíme, ale pouze slyšíme jejich hlasy v nesnesitelném hluku, je jasné, že se přetlak musí uvolnit. Svět je očištěn a začíná od znova. Woolfová se

10 J. Vosáhlová: Mikrokosmos a makrokosmos, vztah člověka a světa v díle Roberta Fludda

11 R.Feynman: O smyslu bytí. str. 21-22

v povídce také dostává do této ptačí perspektivy, slyší hlasy lidí a hluk, ale tam povídka končí. Mě připadalo zajímavé pokračovat dál, až na samý začátek.

Struktura příběhu se změnila, ale principy z povídky jsou zachovány. Zachovávám též různé charaktery a situace z povídky, pouze je umísťuji tam kam potřebuji, což je často vedeno i hudbou. Ta je v tomto filmu nesmírně důležitá, akcentuje různá místa, vytváří napětí. Jde o experimentální vážnou hudbu, která pro tento konkrétní případ dle mého názoru splnila to, co jsem od hudby potřebovala. Funguje trochu jako další charakter a působí vlastně spíše jako hudba, co si zrovna dala pauzu, je to stále hudba, ale není přehnaně muzikální, není předvídatelná a přímočará, přesně tak jak je třeba. Mezi motivy z knihy, které jsem použila patří jak šnek v záhonu a lidé co procházejí kolem, tak zelený brouk a vážka co si ne a ne sednout na střevíc, což by mělo fatální význam pro jeden lidský život. Pak lidské hemžení a další motivy v přeneseném významu, jako moucha na talíři, což jsem si vypůjčila ze scény s mladou dvojicí, která jde hledat místo ke svačině.

Na konec bych se ráda zmínila ještě o dvou věcech, které by diváka mohly mást a jsou obě hned v úvodu filmu. Jednou z nich je chaotický začátek, problikávají na nás v detailu barevné ulity, až se to na jedné z nich zastaví (Příloha č.11). Spočínáme na ní zrakem vteřinu a pak se na ní díváme z větší dálky a dojde nám, že je to šnek plazící se přes hrudku hlíny. A teď, proč tam tento chaotický začátek je? Musím říci, že je to spíše intuitivní a pro mě jaksi asociační úvod. Je to jakési slosování a jakmile je jedna ulita vybrána, hra může začít. Na to navazuji v posledním záběru, kde se opakuje šnek v záhonu. Zdá se to být ten stejný šnek, ale má jinou ulitu, posunuli jsme se v prostoročase výš a ten druhý šnek není totožný s tím prvním. Když jsem mluvila o koloběhu, nemyslela jsem točení se v kruhu, ale spíše postup po spirále.

Tou druhou věcí je úvodní titulek a změna názvu (Příloha č.12). Q, jak se film jmenuje, odkazuje na původní název, Kew Gardens. Jelikož jsem původní povídku přepracovala a film se od ní značně vzdálil, připadalo mi matoucí použít stejné jméno. Přes to jsem chtěla na původní titul navázat. Ponechala jsem si Kew a díky anglické výslovnosti, jsem toto slovo mohla snadno zaměnit za Q (pozn. výslovnost q[kju:]). Je nakonec zajímavé, kolik významů se dá pod toto jediné písmenko schovat. Tak tedy zaprvé odkazuje na původní název, dále se písmeno Q využívá jako zkratka pro questions¹² a já si myslím že tento film se zabývá různými otázkami o lidech a jejich místě ve světě a také o plynutí času. A nakonec slovo queue¹³, kdy jednotlivé scény tvoří vzestupnou řadu, která se může řetězit dál, až do nekonečna. To vše, obsažené v jediném písmenu, ze kterého následně vychází spirála a uvádí diváka do pravidel světa, do kterého zaokamžik vstoupí.

12 Q/A: questiones and answers tedy otázky a odpovědi

13 queue: fronta nebo řada

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DÁNÝ OBOR

Přínos. Abych tak řekla, myslím, že přináším 5313 obrázků. Bohužel jsou pouze virtuální, žádný hmatatelný důkaz o jejich existenci nemám. Kdybyste chtěli, abych vám je fyzicky přinesla, tak to bude vskutku problém.

Koneckonců přínos se nakonec částečně pojí s cíli práce. Jestliže jsou cíle naplněny, pak měla práce přínos minimálně pro jeho tvůrce. Aby tato práce přinášela něco pro můj obor je absolutně relevantní, nejsme žádní vědci. Naše počínání by se mělo zaměřovat především na ty, kteří se na to budou dívat, tedy na diváka. Důležité je klást si otázky jako, pro koho ten film dělám a jestli přináší informace, se kterými se dokáží ztotožnit i ostatní lidé, nevytváříme tu přeci něco ve vzduchoprázdnu, jen sami pro sebe.

Co je také důležitější než přínos, je uplatnění. Jak zajistit, aby se takový film vůbec k lidem dostal. Bez správné distribuce, i sebelepší animovaný film snadno zapadne. Mám pocit, že v tomto bodě se pro český animovaný film začíná něco pomalu měnit k lepšímu, že je tu snaha zlepšit podmínky pro tvůrce, a tak snad i pozvednout kvalitu. Snad toto není příliš optimistická vize do budoucnosti.

Dalším pozitivním přínosem je adaptace díla Virginie Woolf pro animovaný film. Když jsem hledala, jestli se někdo přede mnou pokoušel přenést její dílo pro animaci, našla jsem pár zajímavých věcí, jako animovaný film Great Frost, který je založený na části z jejího románu Orlando. Pak jsou k nalezení spíše filmy o ní, než-li adaptace jejích prací. Jednou zvláštností je jediná dochovaná nahrávka jejího hlasu, jak předčítá svou esej k cyklu Words Fail na stanici BBC v roce 1937. Když uběhlo 75 let od její smrti, vznikla tato animovaná ilustrace jejího monologu, kterou vytvořila Phoebe Halstead. Je dobře že je o Woolfovou stále zájem a že se svou prací mohu připojit k jejím obdivovatelům.

9 SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY

Bezhlavá kritičnost, nebo vychvalování, nepřinášejí žádná východiska. Jediný způsob, jak shrnout pro a proti tohoto filmu je, že se na něj podíváme s dialektickou výmluvností. Vypadá to, že tento film, je vcelku krátký, na to, že se jedná o diplomovou práci. Na to bych ráda řekla, že každé téma, či příběh mají svůj určitý potenciál a jakmile se potenciál naplní, vše ostatní je pouze nastavovaná kaše. Tím chci říct, že jsem chtěla učinit věc koncentrovanou a nikoliv plitkou. Čas je relativní a leckterý třímínutový film se táhne věky. Mým záměrem bylo diváka vtáhnout a zase vypustit tak, aby na čas vůbec nemusel myslet. Pokud film takto nefunguje, pak jsem krutě zklamala.

Světlo a stín jdou ruku v ruce a jedno bez druhého nemůže existovat. Snad že jsem se soustředila příliš na ztvárnění světla a opomíjela jsem stíny. Toto tvrzení je zčásti pravda, v původním záměru bylo, aby každá scéna měla své světlo a své stíny, dovolovali by tak jeden druhému vyniknout a umocnit dojem z celé atmosféry. Takto je to nakonec zpracováno pouze v některých scénách a mým záměrem je tuto výtku ještě napravit.

Nakonec bych zde ráda ještě naposledy citovala Virginii Woolf. Tento zápis do jisté míry vysvětluje, opominutí některých chyb, které jsem při tvorbě udělala: „Blížít se ke konci, to je požehnání, mumlám si. Je to jako nějaký prodlužovaný, dost bolestivý, a přece vzrušující přirozený proces, který by člověk měl už nevýslovně rád za sebou. Ta úleva, když se probudíte a pomyslíte si, že je konec!“¹⁴

14 V. Woolf: Deníky, str. 115

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

WOOLF, Virginia. Smyčcový kvartet. 1. vyd. Praha: Odeon, 1982. ISBN 01-014-82

WOOLF, Virginia. Deníky. 1. vyd. Praha: Odeon, 2006. ISBN 80-207-1220-8

FEYNMAN, Richard P. O smyslu bytí. 1. vyd. Praha: AURORA, 2000. ISBN 80-7299-026-8

HAWKING, Stephen. Stručná historie času v obrazech. 1. vyd. Praha: Argo, 2002. ISBN 80-7203-422-7

b) internetové zdroje

MACDONALD, Fiona. The only surviving recording of Virginia Woolf. Součástí série BBC Britain. Článek publikován 28. března 2016. Dostupné z: <http://www.bbc.com/culture/story/20160324-the-only-surviving-recording-of-virginia-woolf>

WOOLF, Virginia. The Movies and Reality. Článek publikován 4. srpna 1926. Dostupné z: <https://newrepublic.com/article/120389/movies-reality>

FURNISS, Maureen. Animation: Art and Industry. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=NBvnBgAAQBAJ&pg=PA23&lpg=PA23&dq=virginia+woolf+animated+film&source=bl&ots=6X4JVrNcPH&sig=vJrNMdlG0U58vPNIUOh8ZiL1bgA-&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjWhfnskYLOAhXE7BQKHbAWARE-Q6AEIWD AJ#v=onepage&q=virginia%20woolf%20animated%20film&f=false>

VOSÁHLOVÁ, Jana. Diplomová práce: Mikrokosmos a makrokosmos, vztah člověka a světa v díle Roberta Fludda. Filozofická fakulta univerzity Palackého v Olomouci. 2010. Dostupné z: theses.cz/id/xmffhk/61703-963893954.doc

RESUMÉ

The theme of my thesis is a book adaptation for an animated short film. I have chosen the short story Kew Gardens by Virginia Woolf because I found it very visual and interesting. I was very curious about transferring it into the animation.

There are some key topics I wanted to pick up from the original story and that is a study of light and atmosphere, the passing of time and the dual perspective of the world, one point of view from the small creatures in the garden, the other from above all.

In the adapting process, I kind of stepped away from the original short story. I tried to figure out what is the best way to transfer it to animation and I came up with a new concept of the change between the mikro and makro perspective. It's a story moving in a circle, or better, in a spiral. Beginning in the mikro world, skipping to the makro, to get to the mikro again.

Very important role takes the music and the sound, where I used experimental classical piece.

When I was deciding the technique I established on few rules to get the look I kept in my mind. Those rules were: I can't use any contours, neither black colour. These limits led me to the technique of aquarelle.

The result image is a combination of painted backgrounds and animation made in 2D animation software TVPaint. The backgrounds are painted on a special transparent foils, so I could layer them on each other and see the whole set. I had to disperse the surface tension, so I could paint on the foil, so I used a bit of a soap to achieve such capability.

To get the background of Virginia Woolf's thoughts and life, I was reading her diaries where she wrote a lot of informations about the process of writing, on the doubts she had about her work and commenting the work of others.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č.1

Pip and Maud, charaktery

Příloha č.2

Kew Gardens v Londýně

Příloha č.3

První verze scénáře

Příloha č.4

První verze storyboardu

Příloha č.5

Zkouška animace akvarelem

Příloha č.6

Další z podob vizuálu

Příloha č.7

Ukázka podobnosti mezi animatikem a výsledným obrazem

Příloha č.8

Ukázka obrazu bez zrnění a s ním

Příloha č.9

Ukázka originálních ultrafánů

Příloha č.10

Ukázka animovaných částí, tak jak jsem je exportovala z TVPaintu.

Příloha č.11

Ukázka ze začátečního slosování ulit

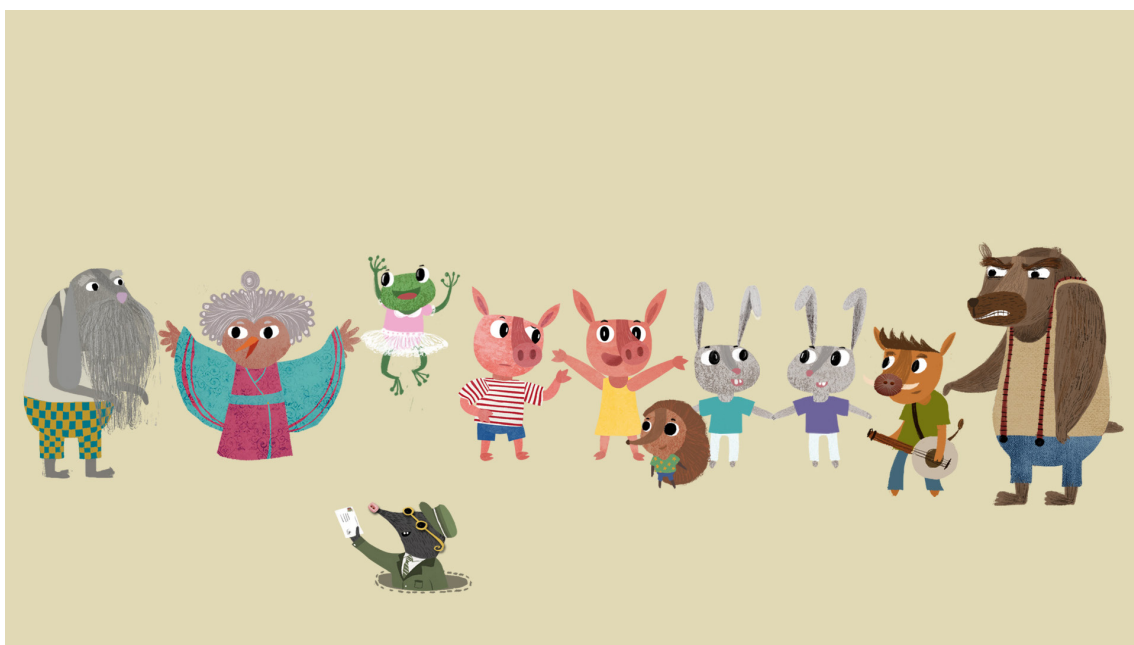
Příloha č.12

Ukázka z úvodního titulku

Příloha č.13

CD nosič

Příloha č.1
Pip and Maud, charaktery¹

1 vlastní

Příloha č.2 Kew Gardens v Londýně²

² <http://littlescandinavian.com/2013/04/06/kew-gardens-londons-botanical-gardens/>
https://www.youtube.com/watch?v=ioG_Vfh0Kxw

Příloha č.3

První verze scénáře³

EXT. DEN. DETAIL ZÁHONU. JÍZDA

Naskýtá se nám hluboký pohled do květinového záhonu. Nejprve jsme blízko u země, vidíme hlínu, spadané, tlející listy, stonky, které se jemně pohupují ve vánku. Pomalu přecházíme zrakem z leva do prava, kdy jsou nám odhaleny tyto jednotlivé prvky, až se zastavíme pohledem na hlemýždi, který se velmi pomalu plahočí přes hrudku hlíny. Na jeho ulitu a hlínu kolem něj dopadají a míhají se skvrnky světla, jak slunce probleskává mezi stonky pohupujícími se ve vánku. Náš pohled se však pohybuje dál, směrem nahoru, podél stonků, přes listy až ke květům, kde se zastaví. Květiny jsou žluté a červené Astry, které vítr jemně postrkuje zleva do prava. Nad květy poletuje dvojice bílých motýlů, která se na jednom z květů na chvíli usadí. V tom nám před očima projdou nohy, celkem rychle, jenom se přeženou aniž bychom tušili komu patří.

Zvuky pozadí, jako vítr, šustění listů, zpěv ptáku

EXT. DEN. CELEK ZÁHONU

Kolem záhonu se prochází čtyřčlenná rodinka, otec, matka a dívka s chlapcem. Muž jde ledabyle vepředu, v ruce svírá vycházkovou hůl o niž se zlehka a bezděčně opírá. Nesleduje okolí, je pohroužen do svých vlastních myšlenek. Jeho žena jde cílevědomě kousek za ním, je klidná a pohledem si vychutnává okolní scénérii. Děti se poštuchují a zastavují vedle záhonu, všímajíce si páru motýlů, a také květin, vybízejíce jeden druhého k utrnutí jedné Astry. Mužova tvář je stále zahloubaná, nevšímavá k okolnímu dění. Tu je vyrušen ze svého pohroužení, když jeho žena volá na děti, aby nezůstávaly tak pozadu. Otočí se, zastaví a čeká, až ho rodina dožene. Když se tak stane, pokračují dál.

Kroky, svist větru při tomto rychlém pohybu

Zvuky pozadí, kroky celé rodinky, dětské výskání

Jemný zvuk, když se hůl dotkne země

Dětské mumlání a dohadování

Manželčin hlas beze slov, zavolání

EXT. DEN. DETAIL ZÁHONU. ŠNEK

Šnek pokračuje velmi pomalu dál ve své cestě za neznámým cílem. V tom mu cestu zkříží zelený brouk s dlouhýma nohama a malým tělíčkem, které si nese kousek nad zemí. Chvilí si měří jeden druhého pohledem, když šnek odvážně zkusí do svého protivníka štouchnout tykadlem, brouk uskočí a klidí se šnekovi z cesty.

Zvuky pozadí

Cupitání dlouhých broučích nohou

Broukův úprk

EXT. DEN. SUBJEKTIVNÍ POHLED ŠNEKA

Otevírá se nám gigantický svět. Pohybujeme se zvolna dopředu, kolem se tyčí stonky květin, které ubíhají do nekonečné výšky nad naši hlavou. tlející listy se krabatí jako vrásky starého muže. Hroudy hlíny nám

Zvuky pozadí jsou mnohem hlasitější a deformované, připomínají jakési hučení velkoměsta

3 vlastní

připadají jako vysoké kopce a kamínky jako nehybné balvany. Před námi se klene impozantní oblouk spadlého listu, před kterým se zastavíme a pohledem zkoumáme, kudy bychom mohli tuto překážku překonat.

EXT. DEN. CELEK ZÁHONU

Před záhonem se prochází dvojice mužů. Jeden je mladý, oplývající stoickým klidem, ten druhý, starší, se svými trhavými pohyby a mumláním čehosi sám pro sebe kolem sebe šíří auru podivnosti. Blázen, řeknete si... Ovšem nezdá se, že by někdo z nich věnoval pozornost lidem okolo, či tomu, co si mohou myslet. Starší muž propuká v bezdůvodný smích, ale stejně tak, jak náhle a bez příčiny začal, stejně rychle smích ustává. Znenadání ho zaujme cosi v dálce, jako omámený udělá krok tím směrem, vtom ho však zarazí mladší muž, vytrhne ho z jeho zaujetí a snaží se přenést bláznovu pozornost ke květinám. Ten nejdřív nechápe, pak se však zahledí do záhonu, poklekne vedle a naslouchá květinám, přikyvuje a šeptá jim nazpět odpověď.

Zvuky pozadí, kroky mužů

Mumlání staršího muže

Krátký chichot

Šeptání

EXT. DEN. DETAIL NA ŠNEKA

Šnek stojí před listem, který leží z části na zemi, ovšem na jednom místě se zvedá dostatečně vysoko, aby vytvořil oblouk. Šnek teď čelí zrovna tomu úseku, který je snad jen příliš vysoký na to, aby přes něj přešel, ale zřejmě ne příliš vysoký, aby pod ním podlehl. Ohmatáváním okraje listu hodnotí situaci a zvažuje své možnosti. Nakonec se rozhodne, že pod listem podleze, což vyhodnotil jako méně náročné a efektivnější a s tímto jeho rozhodnutím nám pomalu mizí pod okrajem listu.

Zvuky pozadí

EXT. DEN. MLADÁ DVOJICE SE SLUNEČNÍKEM

Hrot slunečnicku svižně pročísne vzduch a rázně se zabodne do měkké travnaté půdy vedle záhonu. Sledujeme, jak je ještě velmi pomalu zatlačován hlouběji. Tu vidíme čtvery ruce, jedna spočívající na druhé, svírající slunečnick a společnými silami ho zatlačují hlouběji. To mladík s dívkou si vyšli na chvíli do zahrady, s vyhlídkou příjemného dne na čerstvém vzduchu. Sedají si pod své právě zřízené útočiště a možná že právě ten neviný dotek ruky v nich vyvolal jistou nespěšnost. Chvíli jen sedí a neví co říct, najednou si mladík všimne, že dívce po rukávu šatů cupitá beruška. Nechá ji přelézt na svůj prst. Dívka se na něj podí-

Zvuky pozadí, zaražení slunečnicku do hlíny a svist větru

Usazování do trávy

vá, když ucítí dotek na paži a společně zaujatě pozorují, jak beruška přechází z jednoho prstu na druhý, z jedné strany ruky na druhou, když najednou uletí... Podívají se na sebe a usmějí se. Mladík rázně vyskočí, vytáhne slunečník ze země a podá dívce ruku, s velmi cílevědomým výrazem. Zavěsí se do sebe a odchází pryč.

Drobný zvuk hmyzích křídel
Tření oblečení, když se vedá
Vytažení slunečníku
Odcházení

EXT. DEN. VENKOVNÍ ALTÁN

Díváme se do otevřeného, zahradního altánu, kde se podává čaj a něco k zakousnutí. U nesčetných stolků sedí spousta lidí. Tu vidíme rodinu s dětmi, kterou jsme poznali již na začátku. Popíjejí čaj a přikusují sladké pečivo, tvarem připomínající šnečí ulitu. Vidíme i nesourodou mužskou dvojici, bláznivého staříka a vyrovnaného mladíka. Stařík si cosi mumlá a pohledem hypnotizuje pečivo ve tvaru ulity, které mu leží v dlani a prstem druhé ruky přejíždí po jeho povrchu, jako kdyby se jednalo o živého tvora. K jednomu z neobsazených stolků náhle dorazí táž mladá dvojice, kterou jsme poznali jako poslední. Mladík slečně přidrží židli a vyčká, než si sedne, a pak se sám usadí hned vedle ní. Číšník jim donese šálky čaje a také zákusek ve tvaru ulity. Oni se ho však ani nedotknou, jen si nesměle povídají, aniž bychom slyšeli co.

Zvuky pozadí, lidské švitoření, vše je hlasitější než před tím

Cinkání lžiček o hrnečky

Manipulace s nádobím.

EXT. DEN. DETAIL DO ZÁHONU

Vidíme prázdnou šnečí ulitu, z části zabořenou do hlíny. Kolem tlejí listy. Atmosféra se změnila, už kolem neprobleskují světelné skvrnky, vítr už nefouká a nepohrává si se stonky květin. Vše je nehybné.

Zvuky rázně ztichly, jen možná podkreslení nějakým lehce nepříjemným monotónním zvukem

EXT. DEN. VENKOVNÍ ALTÁN

Stolky a židle jsou rozmístěny tak, jako předtím, ale už u nich nikdo nesedí. Nikde není vidět ani živáčka, vše je nehybné.

KONEC

Příloha č.4
První verze storyboardu⁴

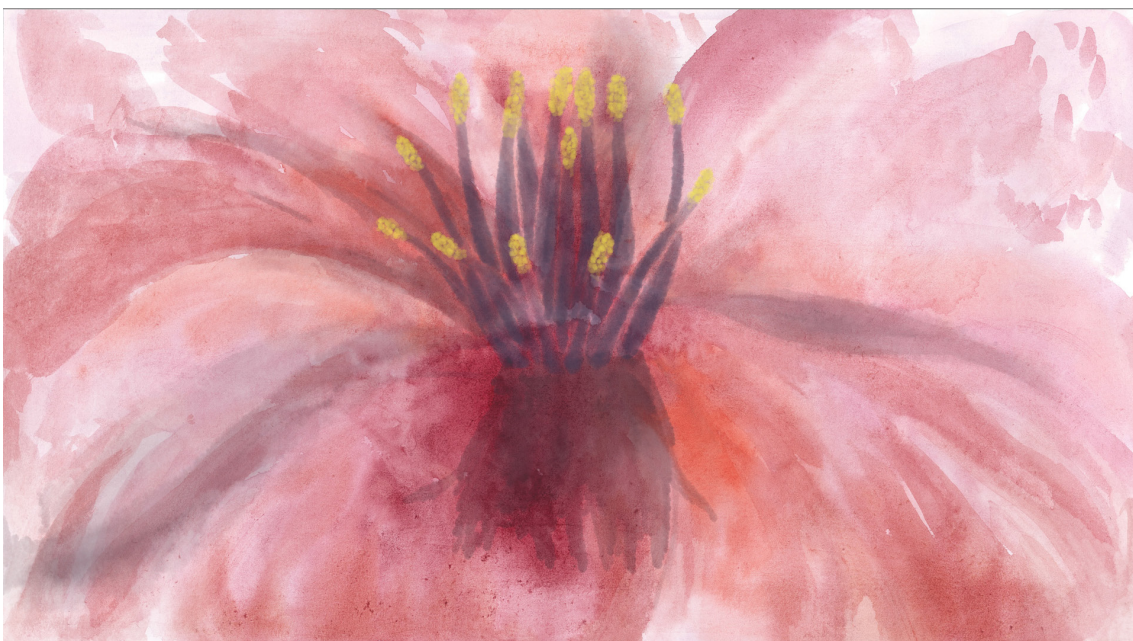

Příloha č.5
Zkouška animace akvarelem⁵

5 vlastní

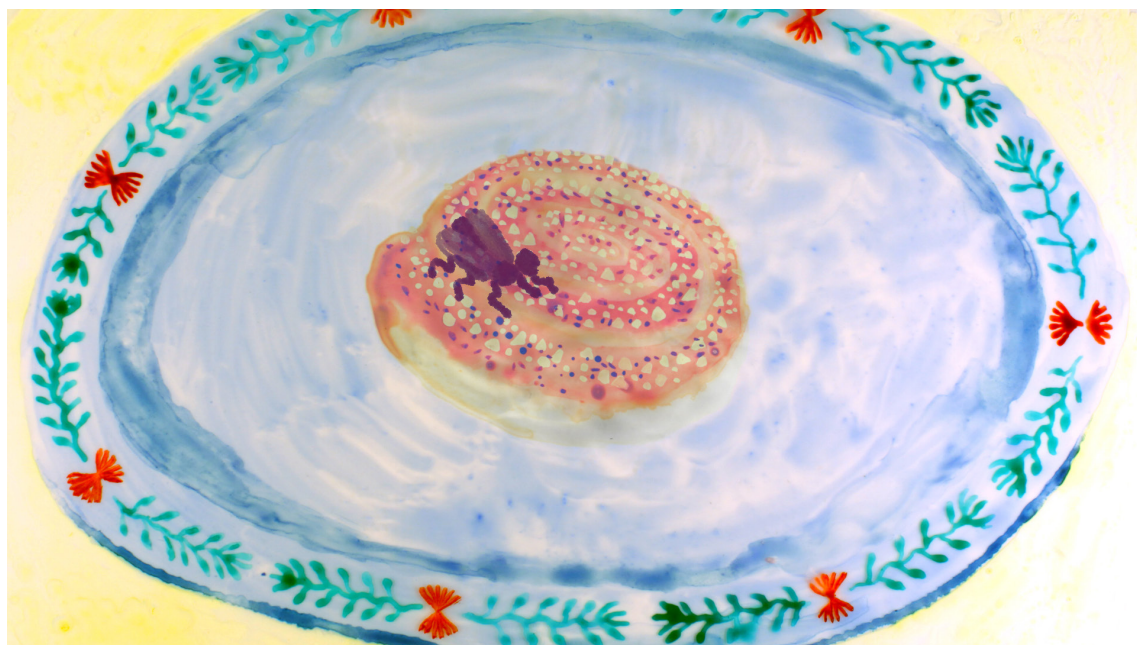
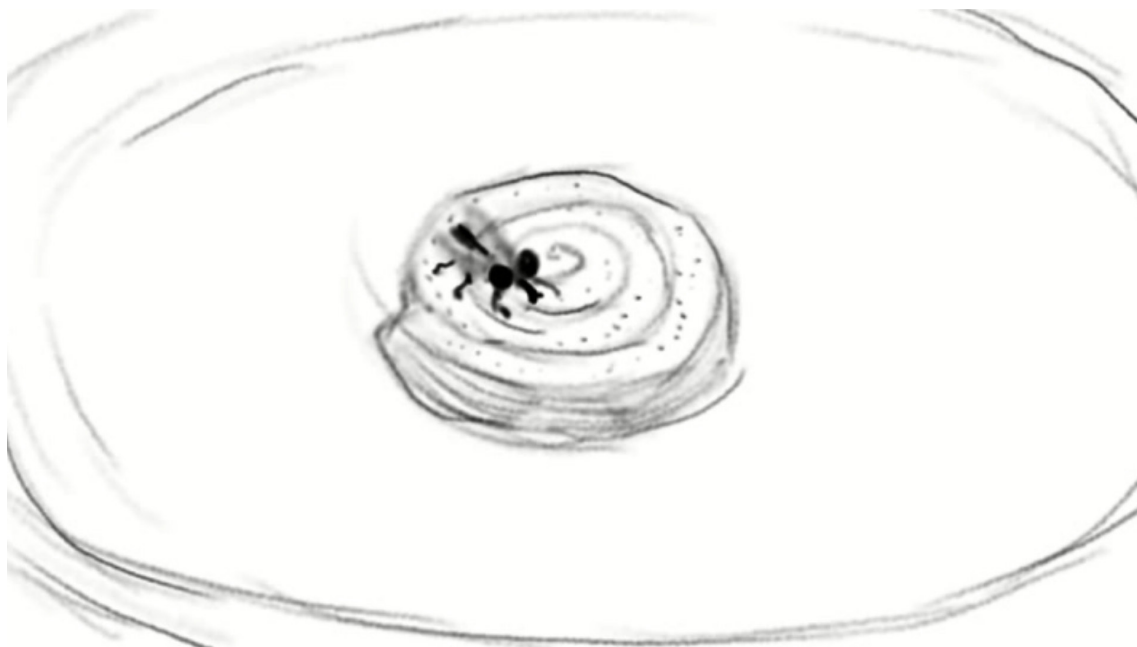
Příloha č.6
Další z podob vizuálu⁶

6 vlastní

Příloha č.7

Ukázka podobnosti mezi animátekem a výsledným obrazem⁷

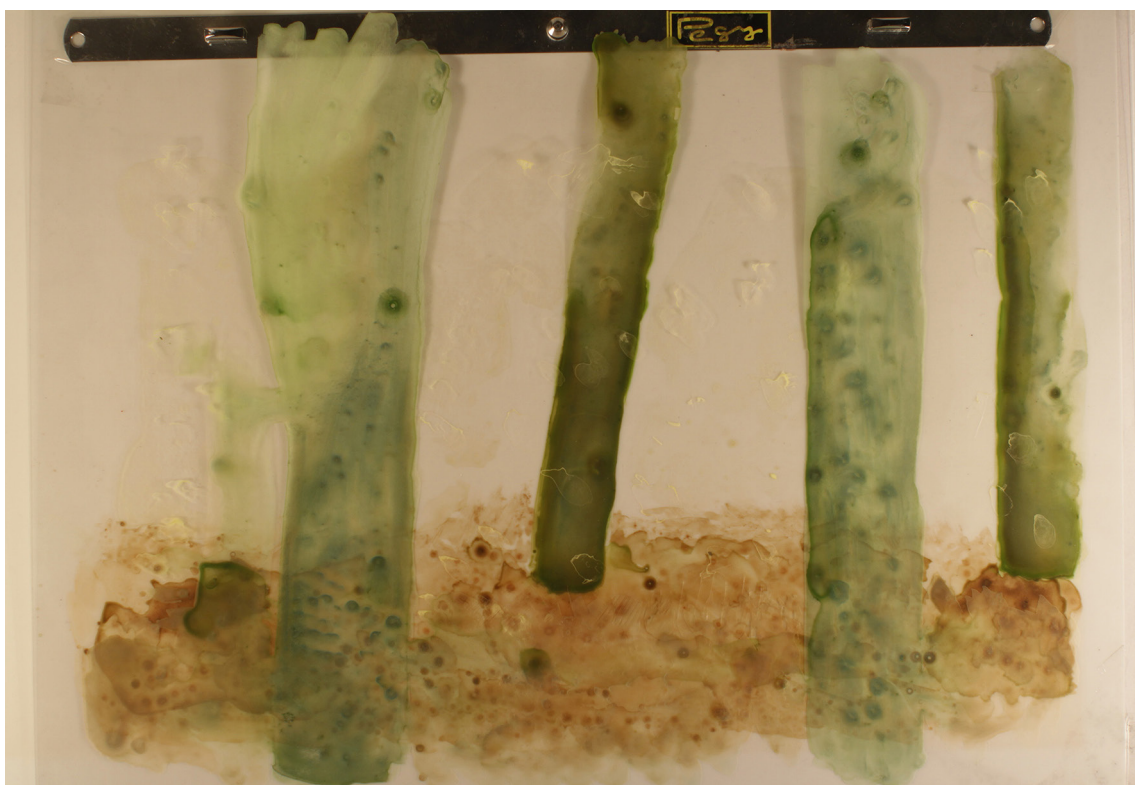
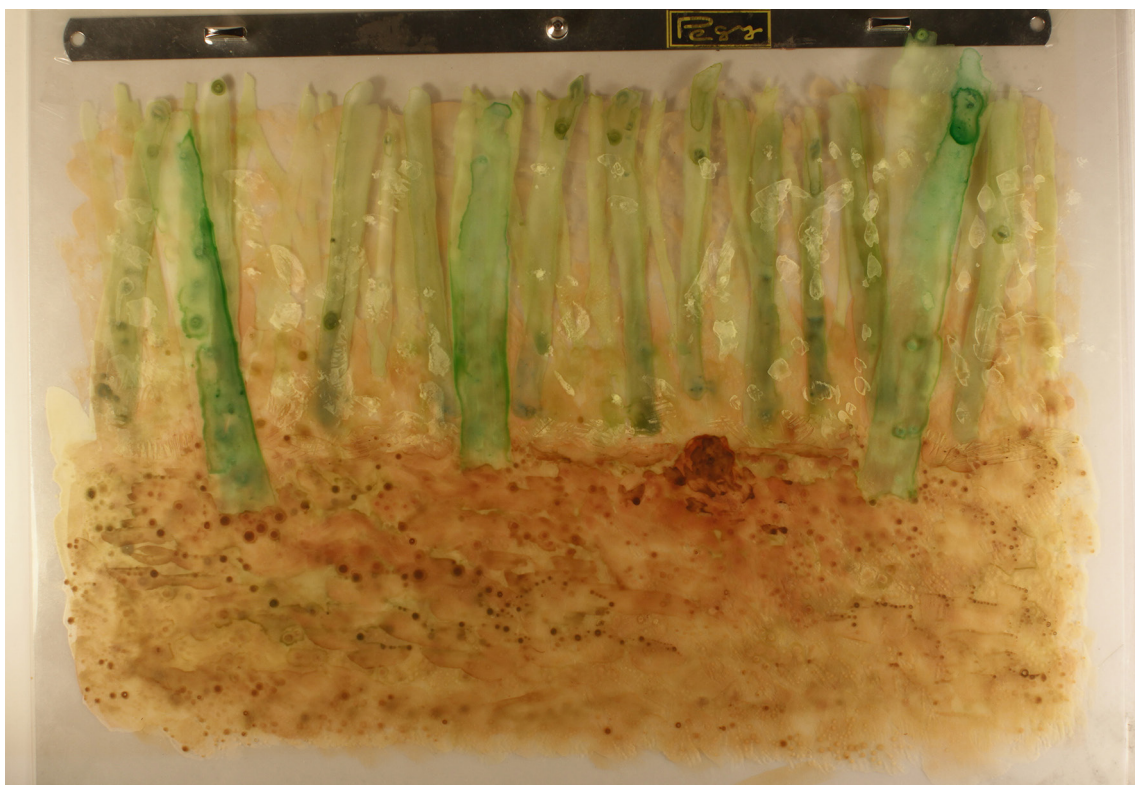

Příloha č.8

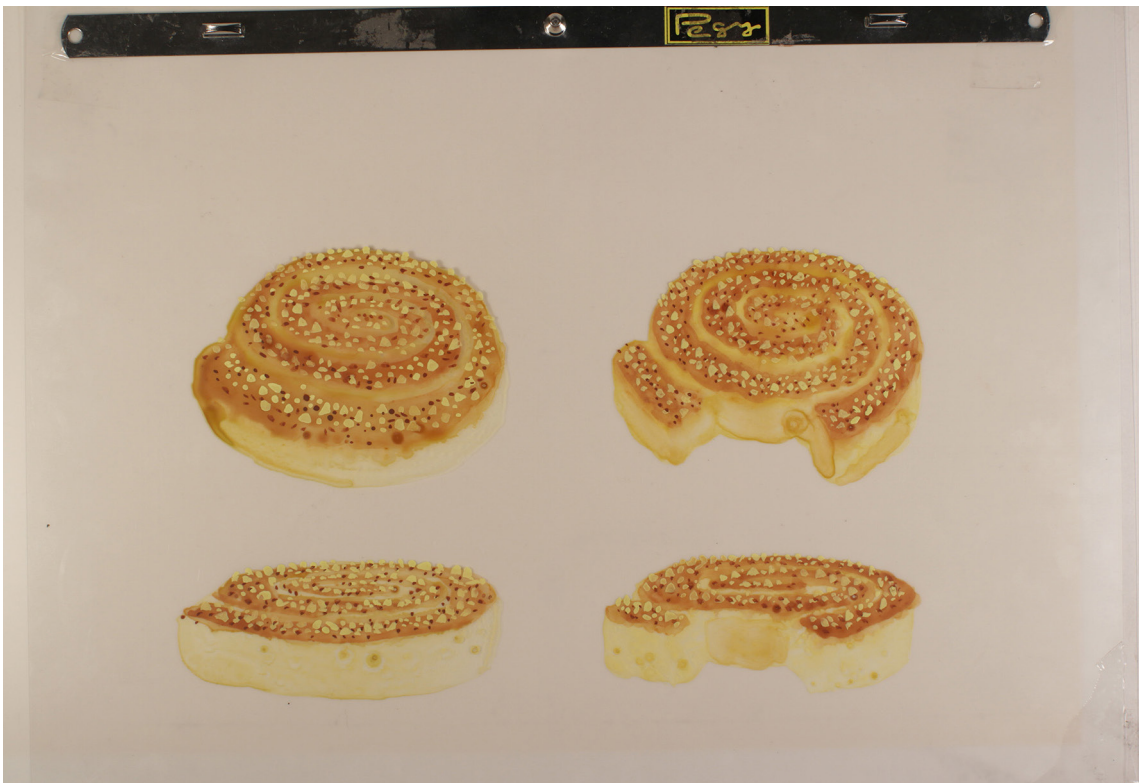
Ukázka obrazu bez zrnění a s ním⁸

Příloha č.9
Ukázka originálních ultrafánů⁹

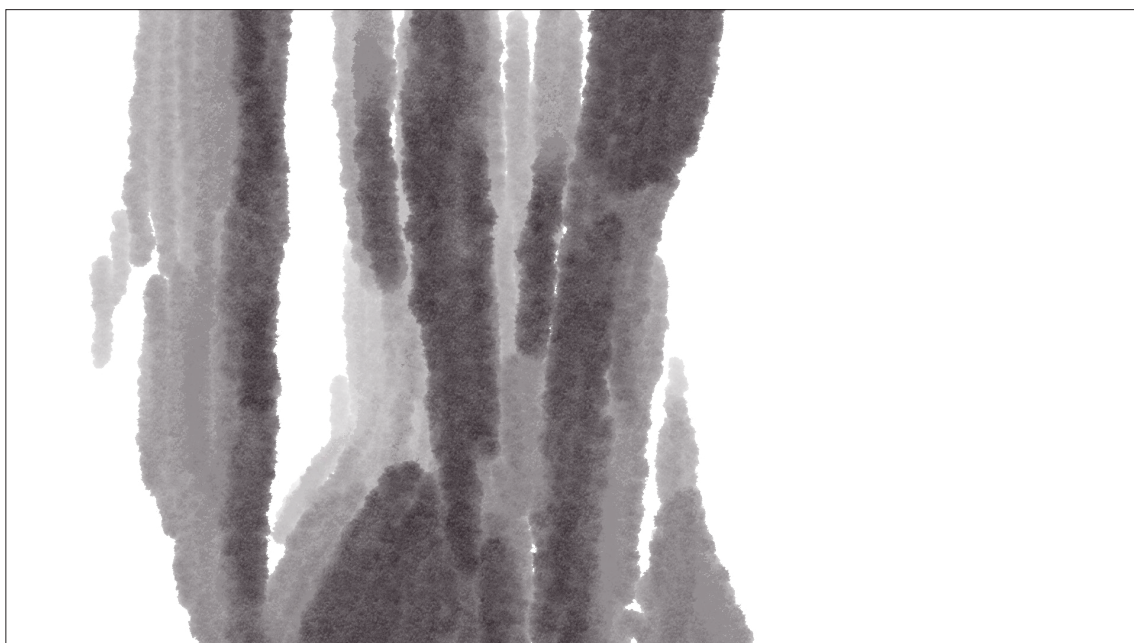
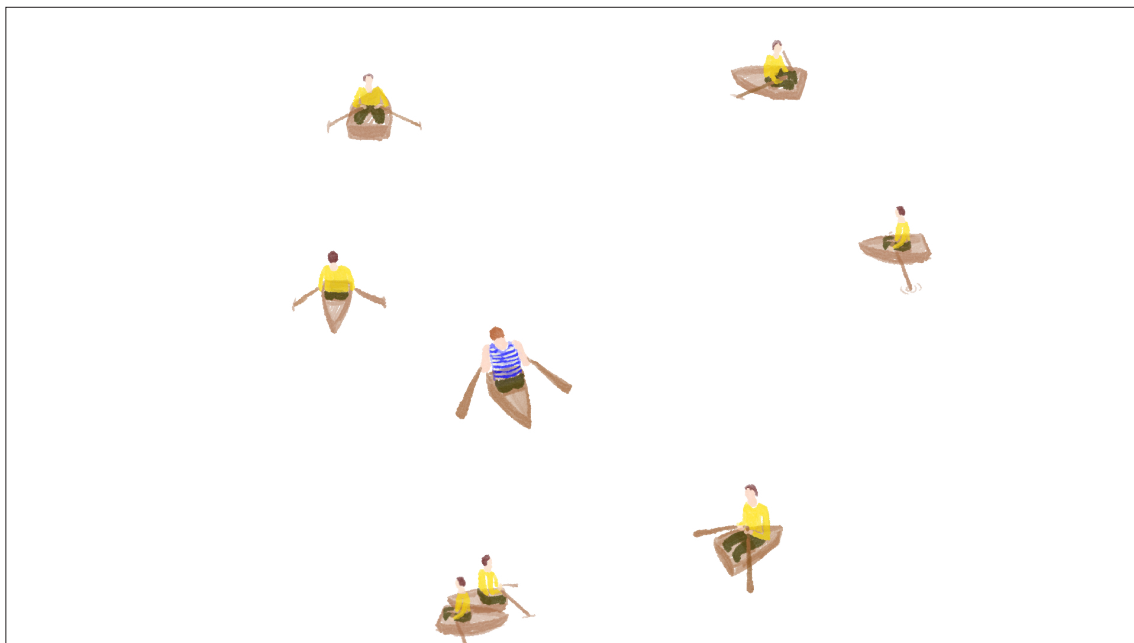

⁹ vlastní

Příloha č.10

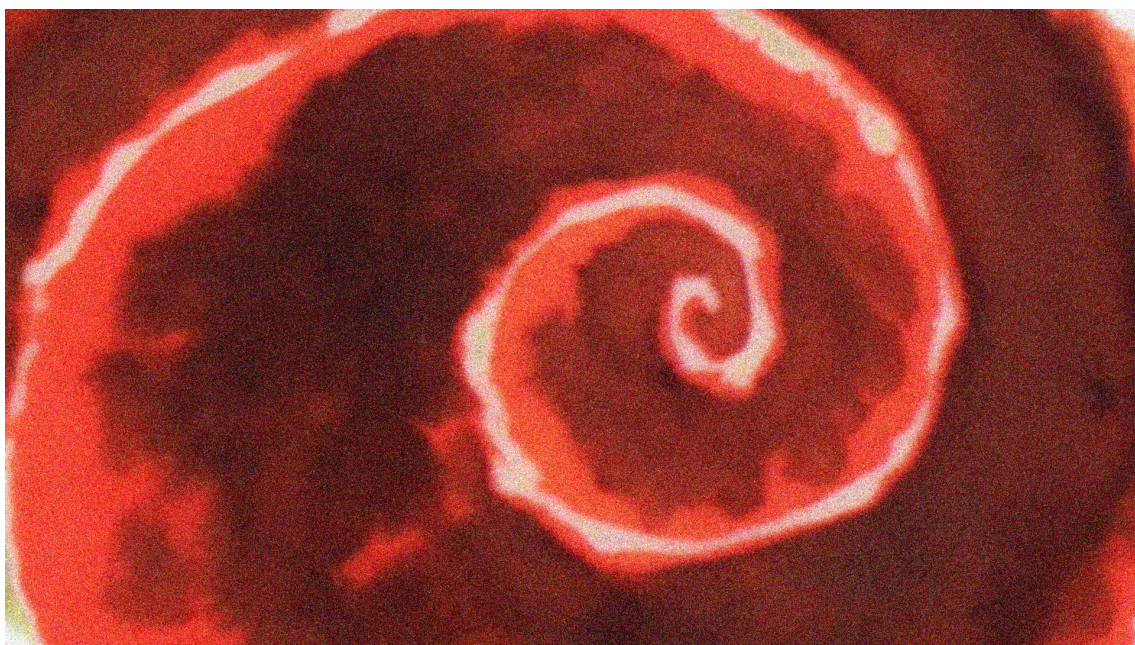
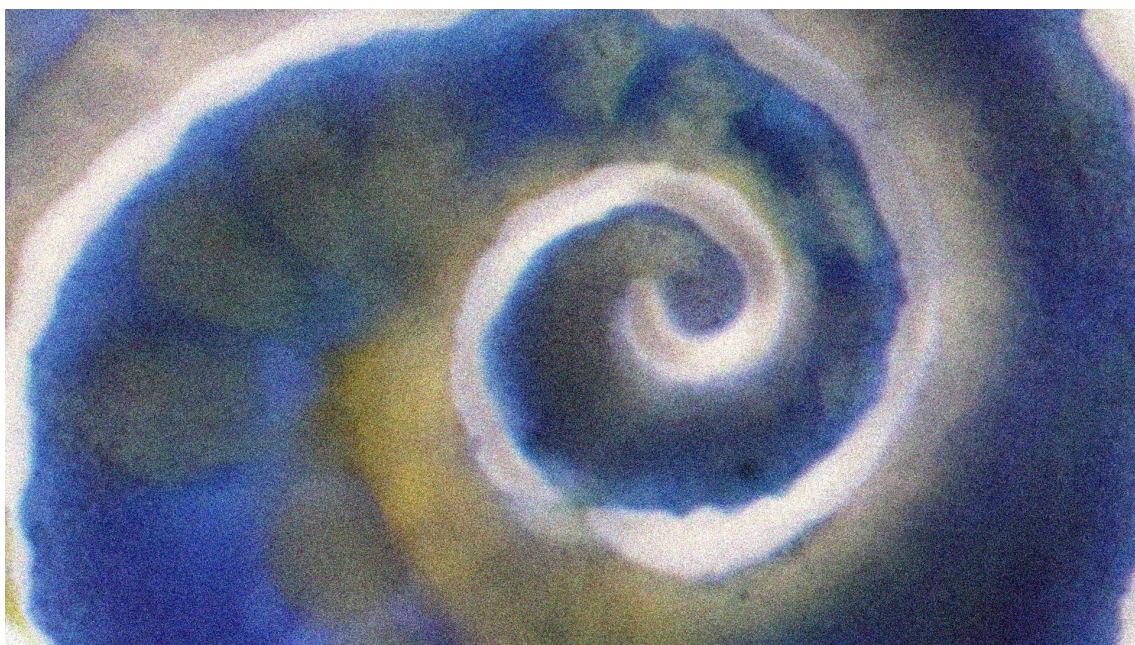
Ukázka animovaných částí, tak jak jsem je exportovala z TVPaintu¹⁰

10 vlastní

Příloha č.11

Ukázka ze začátečního slosování ulit¹¹

11 vlastní

Příloha č.12
Ukázka z úvodního titulku¹²

